

Wuerzburgas, 1945 .X.17

Nr.13

BAIGSIMĖ ORGANIZACINĮ IR PRADESIMĖ POZITYVŲ DARBĄ.

Vakarinėje Vokietijoje ir Austrijoje karo eigoje atsidurę lietuviai iki šiol gyveno neramų karo ir pokarinių persigrupavimų bei pasitvarkymų laikotarpį. Šis periodas baigiasi: didžioji lietuvių pabėgėlių dalis jau apsigyveno tose vietose, kur jie žiemos; kai kurie dar juda, bet ir šie artimiausioj ateity ruošiasi pastoviau nutupti. Prasidėjo tarpinis pastovėsnio gyvenimo ir laukimo laikotarpis. Kai kas spėja, kad jis busis trumpas, kad netrukus lietuvių pabėgėlių likimas išsispręs, ir mes vėl sujudėsime; sujudėsime, gal but, ta kryptimi kur pasiliko mūsų namai ir artimieji, kur mūsų širdys graukia...

Deja, šaltas ir objektyvus dabartinės padėties įvertinimas tokiam optimizmui nedaug duoda pagrindo: šalčiau ir objektyviau galvojančių žmonių prognoze ir tomis žiniomis, kurios ateina iš didžiųjų politikos centrų, šis tarpinis laukimo laikotarpis turėtų trukti daug mėnesių, gal but net keliatą metų. Šitai mes turime įsisąmoninti ir atmesti į šalį nereales viltis.

Mes nekalbėsime apie tai, kaip mes lietuviai gyvenome ir laikėmės čia Vokietijoje ir Austrijoje pirmą ištrėmimo laikotarpį, bet vis dėlto be pasigyrimo galime pasakyti, kad sunkaus bandymo metais mes sugebėjome būti vieningi ir pusėtinai organizuoti. Atėjo antrasis pakankamai atsakingas laikotarpis. Turime įtempti savo išvargintas jėgas ir pasistengti šį laikotarpį garbingai išgyventi; turime taip pat neužmiršti tai, kad ištrėmimui pasibaigus, mes grįšime į mūsų išriautą, išnaikintą ir išvargintą tėvynę, kuri bus reikalinga darbu pasiruošusių ir nuojone atpratusių darbininkų.

Firmas reikalas, kuriuo antro periodo pradžioje mes visi turime pasirūpinti, tai užbaigimas to organizacinio darbo, kuris seniai pradėtas, bet kuris kol kas ne visai dar užbaigtas. Nuo senų laikų Vokietijoje mes turime Lietuvų Sąjungą, kuri visus mus burią į vieną seimą, kuri padeda mums kovoti dėl geresnės mūsų būties, kuri užtaria mus karinėse ir civilinėse įstaigose, prisideda prie mūsų darbo švietimo, kultūros, meno, sporto ir kt. reikalų tenkinimo. Stovyklose, miestuose, miesteliuose ir kaimuose gyvenantieji lietuviai buriąsi į skyrius, pastarieji grupuojasi į apygardas, o visų viršūnėje yra Lietuvų Sąjungos centras, kuris visų šių padalinių darbus derina, skatina ir, kur randa reikalo plečia. Didžioje Vokietijos daly organizacinis darbas baigtas, bet kai kur dėl ligšiol vykusio nuolatinio pabėgėlių judėjimo, dėl iniciatyvos stokos vietose ar dėl kurių nors kitų aplinkybių organizacijoje dar yra kai kurių spragų. Atėjo laikas jas trumpiausiu laiku likviduoti ir imtis to pozityvaus darbo, kuris šiose ištrėmimo sąlygose įmanomas.

Vakarinėje Vokietijoje ir Austrijoje šiuo metu veikia apie 150 Lietuvų Sąjungos skyrių-skyrelių, kai kurie iš jų turi daug narių;

-2-

kitur narių skaičius nedidelis. Rimtos ir atsakingos padėties akivaizdoje mes visi be jokių išimčių turime būti susibūrę į šią organizaciją: kur yra didesnė lietuvių susibūrimai, visur turi būti Lietuvių Sąjungos skyriai, kur skyriui kurti lietuvių per mažai, jie turi būti artimiausio skyriaus nariai ir su juo palaikyti nuolatinį ryšį per savo pasirinktą patikėtinį.

Vakarinė Vokietija ir Austrija per didelė, kad visi skyriai galėtų palaikyti su centru ryšį. Dėl to jie turi būti susibūrę į apygardas. Anglų okupuotoje Vokietijos daly apygardų kurimas jau beveik baigtas. (Schleswig-Holsteino ir Hamburgo, Hannoverio, Oldenburgo ir Detmoldo). Artimiausioj ateity turi susirinkti šių apygardų atsakingi pareigūnai ir galutinai nustatyti apygardų ribas, nepaliekant nei vieno palaido skyriaus.

Beveik baigtas apygardų kurimas ir prancūzų okupuotoje Vokietijos daly. Čia jau kurį laiką veikia Württemberg'o apygarda su bustine Tubingen'e. Šios zonos skyrių pareigūnai skubos keliu turi reikalą užbaigti ir įkurti apygardas visur ten, kur jų reikia.

Netoliausia pažengęs apygardų kurimo darbas amerikiečių okupuotoje Vokietijos daly. Šios okupacinės zonos skyrių vadovai turi pasirūpinti, kad ne vėliau kaip iki lapkričio mėn. vidurio būtų sušaukti skyrių atstovų suvažiavimai, išrinktos apygardų valdybos ir sureguliuoti kiti su apygardų kurimu susiję klausimai. Skyrius turi teisę prisijungti prie tos apygardos, prie kurios jam patogiau; į apygardinius suvažiavimus skyriai siunčią nuo 100 narių vieną atstovą (šia prasme Sąjungos įstatai jau keičiami). Jei Austrijoje pasiliks pakankamas lietuvių skaičius, ir ten turi būti įkurta apygarda.

Nuo s. m. lapkričio pabaigos numatyta į centrą reguliariai kviesti apygardų atstovus, o apygardų centruose -- skyrių atstovus. Šie, išvienos pusės, gaus naujausių informacijų, o iš kitos, aptars įvairiausius organizacinius, darbo, švietimo, kultūros, meno, sporto ir kitus reikalus. Mes lietuviai, iki šiol sugebėjome Vokietijoje ir Austrijoje geriau suorganizuoti, kaip be to kurios kitos į čia atbloktas Europos tautos žmonės; turime pasirūpinti, kad ir šiam ištrėmimo periode užsibrėžti mūsų darbai gerai sektųsi. Gera organizacija ir pavaldėtas darbštumas bei sumanumas turi mums padėti tai pasiekti.

JAV PREZIDENTO TRUMANO LAISKAS.

"M. no Mielas Venerole -isenhoveri! Aš jau išmūsų atstovo tarpvalstybiniam komitete pabėgėlių reikalams prašėmą apie evakuotų į Vokietiją esančių be pilietybės arba negalinčių grįžti į tėvynę asmenų ir ypatingai žydų reikalus bei vargus. Dabartinė jų būklė reikalauja ypatingos atidos ir neatidėliotinių pagalbos veiksmų. Evakuotų asmenų gyvenimo sąlygos Vokietijoje jų dabartine forma prieštarauja Aliantų Ekspedicinių Jėgų Vyriausioje Bustinėje išleistoms taisykloms, t. y. kai kurie Jūsų valdiniai nesilaiko išleistų instrukcijų.

Karinės valdžios karininkai turi teisę ir pareigą rekvizuoti evakuotų jų reikalams vokiečių butus. Išpranešimo matyti, kad tas nepadaryta, arba tepadaryta nedideliu mastu. Matyti buvo laikoma savaime suprantama, kad visi šie asmenys, nežiurint jų ankstyvesnio traktavimo, ir toliau turi likti stovyklose, kurių daugelis yra perpildytos ir stipriai saugomos. Pagal išleistas taisykles šie asmenys pirmiausia turėtų gauti butus. Iš tikrųjų gi tas atrodo visai kitaip. Mes turime sustiprinti savo pastangas

-3-

perkelti šiuos žmones iš stovyklų į padarius butus iki galės būti gražinti į jų tėvynes. Tam reikalingi namai turi būti rekvizuoti iš vokiečių civilinių gyventojų. Ir tas taip pat priklauso prie Potsdame nustatytos politikos vykdymo, pagal kurią vokiečių tauta neturi teisės išvengti atsakomybės.

Aš cituoju paragrafą, kuris ypatingai liečia žydus: "Siandieninės buities akyvaizdoje gauni įspūdžio, kad mes su žydais taip pat elgiamės, kaip naciai, tik kad mes jų nežudom. Jie yra koncentracijos stovyklose ir saugojami mūsų kareivių, kurie tokiu būdu yra SS vietoje. Reikia save paklausti, ar vokiečių tauta neprieina išvados, kad mes varome tą pačią politiką, kaip ir naciai". Aštikiuos galiu jums pasiulyti pavesti atitinkamiems štabams paruošti plačius planus, kad mūsų paskelbtoji politika negalėtų būti ignoruojama. Dabar viespataujanti išvežtų jų stovyklose buitis galėtų dedele dalimi būti greit pagerinta, jeigu Jus, arba Jusų tam skirtieji karininkai per inspekcinės keliones apie tai pasiinformuotų.

Aš esu įsitikinęs, kad Jus man pritarsit, kai aš sakau, kas mes turim ypatingą įsipareigojimą kaip tik šių naciškos tiro-nijos aukų atžvilgiu, kurios yra mūsų zonoje. Mes turim vokiečių tautai išaiškinti, kad mes neapkenčiame naciškos neapykantos bei persekiojimo politikos. Tą mes galime geriausiai tuo būdu pasiekti, jeigu mes parodysime, kad mes tikrai rupinamės tais, kurie išliko nuo persekiojimų. Aš tikiuos, kad Jus galėsite greitu laiku pranešti, kokių Jus émėtės priemonių, kad būtų pašalinti aprašyti blogumai. Aš vedu su Britų valdžia pasitarimus ir noriu pasiekti, kad Palestina būtų atidaryta tiems asmenims, kurie ten nori išvažiuoti".

"Stars and Sripes" 1945 m. spalio 8 d. Nr. 154 skelbia:

PABEGELIAMS SUTEIKIAMA PILNA PIRMENYBE PRIEŠ VOKIECIUS.

Heidelbergas, spalio mėn. 7 d. - Pabėgeliams Vokietijos vakarinėje karinėje srityje suteiktina pirmenybė prieš vokiečius civilinius gyventojus, arba lygus traktavimas su jais maisto, butų, medicinos priežiūros, pramogų, tikybos ir švietimo reikalais, - šian-dien buvo pranešta septingos armijos direktorvoje karijės valdžios personalui.

Kad nekiltų netikslių aiškinimų, įsakyme, kuris yra pasirašytas gen. leit. Geoffrey Keyes, septintos armijos vado, įsakniai pazymima, kad bet kokie interpretacijos klausimai nuo šiolei bus išsprendžiami pabėgėlių ir su jais padeties atžvilgiu sulyginatų asmenų naudai.

"ungtinių Tautų pabėgėliai neturi būti laikomi stovyklose ar kaimuose būdu, kuris galėtų sudaryti koki nors kalinimo įspūdį," parašyta įsakyme. Išskyrus specialias stovyklas asmenims, kurie laikomi pavojumi saugumui, visi spygliuotų vielių ar kiti užtvarai, pastatyti, kad žmonės negalėtų išeiti iš stovyklų ribų turi būti pašalinti.

S u t e i k i a m a l a i s v e .

Pabėgeliams duodama ta pati judėjimo laisvė, kuris naudojasi vokiečių x civiliai,, su ta sąlyga, kad bus laikomasi draudžiamų jų valandų ir kitų civiliams taikomų taisyklių, kurios galioja.

-4-

Patalpos pabėgėliams visuomet turės būti bent lygios vokiečių gyventojų turimųjų vidutiniam lygiui, - numatyta įsakyme.

Vokiečių valdžios organai turės iki maksimumo prisidėti prie pastangės, apdaro, medicinos priežiūros bei vaistų ir maisto parupinimo pabėgėliams, kol juos bus galima evakuoti.

Vienintėliai pabėgėliai, kurių laisvė bus suvaržyta, yra tie lenkai, kurių atskyriną rekomenduoja lenkų ryšio karininkai dėl jų charakterio ir palinkimo vykdyti veiksmus, žalingus srities saugumui, ir tie kiti nelenkai, kurie laikomi pavojingais saugumui. Tom dviem grupėm kiekvienoje srityje bus laikomos specialios stovyklos.

Keyeso įsakymai yra paremti politika, kurią paskelbė praėjusį mėnesį USFET-as ir gen Eisenhoweris.

ZYDAI APIŲ LIETUVĄ

Rugsėjo pradžioje, Salzburge, Austrijoje mūsų bendradarbis sutiko du garbingus žydus tik ką atvykusius iš Lietuvos. Vienas jų, Kauno gyventojas X. jam buvo gerai pažįstamas isankstyvesnių laikų. Antrasais, Šiaulių gyventojas Y - buvo sutiktas pirmą kartą. Mūsų bendradarbis painformavo apie dabartinę padėtį Lietuvoje. Tačiau su viena sąlyga, kad niekur viesai neskelbsime jų pavardžių. Buvo prižadėta, nes abu daug vargo matę mūsų piliečiai bijosi, kad pagarsinus jų pavardes, nukentės jų giminės ir artimieji Lietuvoje.

Apie dabartinę padėtį Lietuvoje jie papasakojo:

Lietuvoja labai didelis lietuvių partizanų veikimas, nukreiptas prieš bolshevikus. Partizanų esama ne tik kaimuose, bet ir visuose miestuose. Ūu, veikimas stipriai jaučiamas Kaune ir Vilniuje. Kalbama, kad jų Lietuvoje esama iki 30.000. Partizanai daugiausia susispietę miškuose Lietuvos.

Išvykstant iš Lietuvos, priešpartizanus buvo imtasi ypatingų priemonių. Į visas miškingas sias Lietuvos vietas buvo gausiai vežami NKVD baudžiamieji buriiai. Jų buvo daug atvežta ir i mazus Lietuvos miestelius, kuriuose patiems pasakotojams tekę būti: Šiaulėnus, Radviliskį, Pakruojų, Žiežnarius, Kaišiadoris ir kt. Tie baudžiamieji buriiai kai kuriose vietose prieš partizanus buvo jau pradėję kovą. Pasakotojų teigimu, dabar Lietuvoje kraujo busių iki kelių, ir kentės visas krastas. Paklausus kodėl gi visas krastas? Atsakė trumpai: "Visa Lietuva išėjusi partizanais, nes ten nėra gyvenimo".

Masinių išvežimų koks buvo Lietuvoje 1940 metų birželio 14-17 dienomis, nėra. Bet dabar išvežamai vykdomi kitaip. Suimtinėjimai dieną ir naktį eina bolshevikams įprasta tvarka. Suimtinėjimai į kalėjimus. Kalėjimai visur perpildyti ir daug kur statomi nauji arba kiti pastatai perdirbami į kalėjimus. Kada esamuose kalėjimuose nebesutelpa suimtinėjai, tada paskleidžiamas gandas, kad tą ar kitą kalėjimą pulsia partizanai. Norėdami kalinius apsaugoti, juos išvežama į šiaurę. Pasakotoju teigimu, kasdien iš Lietuvos iseina nauji ir nauji transportai. Suimtinėjimai atliekami pagal NKVD paruoštus sąrašus, ir niekas nežino užką suimtinėjama. Paklausus, kiek iki šio laiko iš Lietuvos jau išvežta, atsakė, kad skaičiaus niekas nežino, bet jis kelis kartus didesnis už 1941 metų išvežimus.

Visose įstaigose ir įmonėse pilna išsvetur atkeliavusių rusiškai kalbančių valdininkų. Jie ten šeimininkai. Lietuvių, proporcin-

-5-

gai daug mažiau. Jie ne vienama Lietuvoje mieste nesutiko seniau gausiai turėtų pažįstamų. Dabar Lietuvoje seimininkauja jiems nepažįstami žmonės. Paklausus, kur dingę jie atsakė, kad didžioji dalis pabėgo į Vokietiją pas anglus, amerikiečius ir prancuzus. Labai daug suorganizavo per prievartą ir taip pat išvežė. Maža dalis išėjo partizanais, daug suimta. Kurie liko ir pasijuto nesaugiai, tie slėpėsi arba apsimetę lenkais bėga prieglaudos ieškoti Lenkijoje.

Apie pabėgėlius į Vokietiją oficialiai nieko nekalbama kaip apie gyvus. Bolševikai aiškina, kad vienus jų išėdė patys vokiečiai, o kitus, kadangi jie buvo vokiečių draugai, dabar išėdė angliai ir amerikiečiai. Bet lietuviai apie pabėgėlius į vakarus kalba kaip apie nelaimėje laimę radusius.

Pasiteiravus, kodėl jie, tiek vargo pakėlę "gethe" dabar iš Lietuvos bėga, kai ten labai saugiai gali jaustis "geras saugumas", atsakė, "jei dabar kiekvieną Lietuvoje išlikusį žydą NKVD agentas tardė, kodėl jis išliktų gyvas. Jei jau žydai iš Lietuvos bėga, tai tikėkit, kad ten labai negerai ir dar negeriau bus". Žydų šiuo metu Lietuvoje esą apie 3000.

Kadangi žymusis žydas X. visad sukosi politiniame Lietuvos žydų gyvenime, pasiteiravau, ką jis mano apie Lietuvos ateitį. Atsakė, tikis, jog Lietuva po ilgų vargų bus vėl laisva ir nepriklausoma.

(LIB)

PAIŠKOJIMU REIKALU

Didelė dalis mūsų tautiešių, išsklaidytų įvairiuose Vokietijos kampuose, ieško savo tėvų, brolių, vaikų giminių bei kitų artimųjų, su kuriais karo įvykių eigoje persiskyrė ir apie kurių likimą nieko nežino. Dar nesant normalaus susisiekinimo bei normalių pašto ryšių, dažnas bevazinėdamas po įvairias lietuvių stovyklas ir tokiu būdu beišskodamas sau brangių asmenų, žiūrėd eikvoje daug laiko ir pakelia nemažą vargą, deja, -- dažniausia be pasekmių. Tai visai suprantama, nes surasti ieškomą asmenį, bevazinėjant po stovyklas, yra pripuolamas dalykas.

Lietuvių Sąjunga, norėdama ateiti tautiečiams į pagalbą, ėmėsi paieškojimų reikalą metodingai tvarkyti: suorganizavo centrines lietuvių gyvenančių (amerikiečių, anglių ir prancuzų okupacinėse zonose), kartoteką ir kartu su "Lietuvių Žinynu" platina paieškojimų lapus.

Sąjungos kartoteka šiuo metu turi suregistruvusi apie 40 % visų vakariniame Vokietijos dalyje gyvenančių lietuvių. Kartotekos lapeliai surasomi išskyrų bei stovyklų sąrašų ir kitų duomenų. Lapeliai tvarkomi griežta alfabetine tvarka, ir kiekvienas besikreipęs s tuojau gauna teigiamą arba neigiamą atsakymą. Nėra jokios abejonės, kad kartoteka yra visiems emigracijoje esantiems lietuviams būtina reikalinga. Ji sutaupo daug laiko ir vargo. Tačiau kad kartoteka atitiktų pilnai savo paskirtį -- pagelbėtų susirasti artimuosius, turi visi prisidėti prie jos kurimo. Kas ieško, turi pats būti kartotekoje įsiregistruvęs, nes ir jo dažnai taip pat kas nors ieško. Skyrių bei stovyklų vadovybės turi būtina prisidėti prie Sąjungos kartotekai galimai pilnesnius atitinkamoje vietoje gyvenančių lietuvių sąrašus. Sąrašuose turi būti pažymėti kiekvieno pavardė, gimimo data ir vieta, vardas, (ištekėjusių moterų ir mergautinė pavardė), gimimo data ir vieta, profesija, šeimos padėtis (vedęs, nevedęs, išsiskyręs), paštinis adresas Lietuvoje ir dabartinis adresas Vokietijoje. Tai gana smulkios žinios, bet

-6-

jos reikalingos, nes tik iš vardo ir pavardės nėra galima nustatyti asmens tapatybę (pav., Kazlauskų yra per 50, o jų tarpe Juozų 10), ypač kai kreipiasi į kartoteką kitų prašomi. Nėra jokio pagrindo bijoti žinias suteikti, nes kartoteka naudojama tik tiesioginės paskirties listuvių reikalams ir ji neduoda niekam paciam vartyti, o entra vert tuos kas nori apie listužius gauti žinių, gaus juos iš kitų šaltinių. Dabar, stovykloms pareikštant žinios gyvenimui ir sudarant pastovesniam gyvenimo sąlygas, stovyklų bei skyrių vadovybės turėtų nedelsdamos prašorus šį rasus prisiginti ir tuo būdu sutaisyti savo tautiečių daug kelionių, vargo ir išlaidų. Tai gali kiekvienas įsitiikinti pabuvęs bent dieną kartotekoje ir pamatęs, kad neretas etsitikinas, jog per ją dažnas suranda savo tėvus, vaikus, brolius ir kt. artimuosius. Kol nebuvo pašto susisiekinimo, kartoteka į laiškus atsakinėti neturėjo techninių galimybių. Dabar, kur yra pašto kas ryšiai, bus atskleidžiama ir paklaucius laiškais, tik prisiuntus pašto ženklą išlaidoms padengti.

Lita paieškojimų priemonė yra "Paieškojimų" lapai platinti per skyrius bei stovyklas, kuriuos stovyklų bei skyrių vadovybės turėtų išskirti skolbimui lentose arba laikyti šiaip visoms priimanoms vietose. Skolbimai priimami šį jaungos kartotekoje. Jų kaina po Rū. 1.50 užpaieškojamą gemenį; nuo viso mokescio arba jo dalies nepasiturintieji atleidžiami, jei jie loško savo šeimo narių. Sveikintinas taip pat žygis mūsų lietuviškų laikraščių, kurie taip pat randa tos paieškojimų skelbinams.

Dar vienas visoms įsidėtinamas dalykas: tiek kartotekai, tiek paieškojimų skelbinams duodami adresai turi būti visiškai pilni ir tikslūs, nurodant kaimą, miestelį ar miestą, gatvę bei Nr., stovyklos anglišką ar vokišką pavadinimą, provinciją ir zoną.

STUŠKIMŲ STATISTIKOS ŽINIAS

Lietuvių Sąjungos Valdyba 1945 m. liepos 25 d. pranešimu Nr. 11 prašė Sąjungos skyrių valdybas, lietuvių komitetas ir stovyklų vadovybes kaip galima greičiau pateikti Sąjungos Valdybai statistikos žinias apie bendrą lietuvių skaičių, jų pasiskirstymą lytinis, vaikų pasiskirstymą, amžius grupėmis ir suaugusiųjų pasiskirstymą profesijomis. Šios žinios yra būtina reikalingos ruošiant sąmatas ir projektus, susijusius su trečtinio apgyvendinimo, aprūpinimo, švietimo, ir kt. Statistiniai duomenys reikalingi ne tik Sąjungos vidaus reikalui, bet taip pat ir kitoms lietuvių organizacijoms, UNRRAi, JAV Šalpos fondams ir kitoms institucijoms, besirūpinančioms mūsų likimu. Tačiau dar ne visi skyriai ir komitetai šias žinias atsiuntė. Todėl Sąjungos Valdyba prašo jų atsiuntimą kiek galima paskubinti.

Prašomų žinių neatsiuntę skyriai ir komitetai eventualiai turės prisinti atsakomybę dėl pasėkmių, galinčių turėti nepageidaujamų vaisių jų atstovaujamiems tautiečiams.

Ta pačia proga primenama, kad e. m. lapkričio 1 dieną vyks mas visuotinis statistinis surašymas lietuvių gyvenančių šalyje, amerikiečių ir prancūzų okupuojamose zonose. Iškart prašoma siųsti lietuvių Sąjungos Valdybos 1945. IX. 9 pranešimą Nr. 13.

SAUKIAMAS STOVYKLŲ VADOVYBŲ SUVAŽIAVIMAS

Stovyklų santvarkai ir kitiems aktualioms klausimams apsvaistyti Lietuvių Sąjungos Valdyba šaukia š. m. lapkričio 15 dieną stovyklų vadovybių suvažiavimą. Šaukiam apie šį suvažiavimą bus pranešta atskirai.

-7-

ORGANIZUOJAMA DAILIES PARODA

Gruodžio 16 dieną Munchene ruošinama lietuvių dailininkų kurinių paroda.

Darbus ir katalogui medžiagą (vedovaudami visi lietuvių dailininkų sąjungos paruoštu formuliaru) dailininkai patiekie lietuvių sąjungos Muncheno apygardos Valdybai ne vėliau kaip gruodžio 1 d.

Jury komisiją sudaro: tapyt. Ad. Varnas, tapyt. Ad. Valoška ir grafikas Vakt. Petravičius.

Parodai ruošti įgaliojiniai: Munchene - dail. Petravičius, Würzburge, - dail. Vilimas.

TARPTAUTINE APŽVALGA

Nuo to metu, kai D. Britanijos užsienio reikalų ministeris Bevinas spalio 9 dieną parlamento posėdyje fotografiniu tikslumu atpasakijo penkių didžiųjų, konferencijos darbų turinį, didžiųjų politinių centrų parlamentai, spauda ir radijonai, įvairiomis progomis dėsto savo pažiūras į klausimus, kurie privedė prie nelaukto konferencijos galo. Dominantas - rinkimai.

Arealine paliesdamas jautrią Balkanų problemą, savo komentarius Nemckij luponis X.15 teigia, jog ne demokratų kalte, kad Bulgarijoje ir Rumunijoje opozicija nestato savo kandidatų į rinkimus. Bulgarija ir rumunų vyriausybės esančios demokratines ir atstovaujandčios "slegiamieji" gyventojų daugumai. Visi kiti - reakcionieriai ir fašistai. Tik jie ir gali beikotuoti "demokratinis" rinkimus.

Londono radijo komentatorius rytojaus dieną X.16, analizudamas Europos šiaurės ir pietryčių rinkimų problemas, pažymi, kad šiaurinėje Europos dalyje demokratinės rinkimų tradicijos nežaliausios paliestos, tuo tarpu kai pietryčiuose jas šaloja diktaturinės arba pusiau diktaturinės formos, keliančios susirūpinimo. Tuose pačiuose slaukanuose stebimesi, kodėl Jugoslavijos galva Tito neskelbia Dr. Subašičo laiško, kuriame jis išdėsto savo atstatastydinimo motyvus. Kaip žinome, šis atstatastydinimas yra susiję su nesutarimais dėl busimų jų rinkimų procedūros.

Rinkimų banga palietė ir Vengriją. Į Budapeštą savivaldybių rinkimus balsavo 293.000 rinkimų. Daugiausie vietų laimėjo suvienytą darbininkų partija (komunistų ir socialistų blokas) - 491, otra vieta teko smulkiesiems savininkams, gavusiems 401 vietą. Surku dar pasakyti, nežinant tikslėnių duomenų, koks bus Budapešte savivaldybės veidas, nes faktinas deminsivimas pasiskes tik išryškėjus komunistų ir socialistų atstovų santykiui. Tačiau visiškai gelimas daktas, kad dešines orientacijos smulkųjų savininkų grupė laimėjusi 401 vietą, ištrijų didžiųjų jų partijų gaudure pirmoje arba anaziausie antroje vietoje.

Bduingas faktas, kad Vengrijos savivaldybių rinkimus palydėjo staigmena. Budapeste radijo pranešimu visoje Vengrijoje atauga ives-tas išlieties stovis. Ši nepaprasta priemonė motyvuoja įsiviešpatavimui banditizmu.

Budinga ir tai, kad tuo pačiu pratekstu, kaip X.15 pasirašes dabartinės Varšuvos vyriausybės pranešimu paskelbe Londono radijas, į visus didesnius Lenkijos miestus bus įvestos raudonosios armijos įgulos. Kai "airuto vyriausybė tikina, kad raudonųjų įgulų uždavinys kvoti su besireiškančiu banditizmu, atitinkamuose slaukanuose tuo pačiu metu

-8-

teigiana, jog prie Čekoslovakijos-Lenkijos sienos jaučiamas netil-
rumas. Apie 20.000 noravų nuo pasienio persikėlė į Čekoslovakijos
gilumą, o Tšesino klausimas vis aktualėja. Anglų spaudoje dalis
(Manchester Guardian ir kt.) pabrėžia, kad Čekoslovakijos ukis
be Tšesino anglies ir žv. rudos negali klestėti.

Tšesino klausimą passtrėjiną patvirtina ir Varšuvos Lenkų
prezjeras Buirutas. Šią savaitę jis pareiškė, kad Lenkijos santy-
kiai geri su visais kaimynais, išskyrus Čekoslovakiją dėl Tšesino.
Ta pačia proga jis pažyėjo, kad nuo Lenkijos ir SSRR santykių pri-
klauso ne tik Lenkijos, bet ir visos Europos ateitis, o saugumas
šioje srityje įmanomas tik garantuojant dabartinės Lenkijos sienas.
Ši "prognozė" yra visai suprantama po to, kai atsakinguose Londone
sluoksniuose tik priešporą dienų buvo pareikšta, kad Londono vyriausy-
bė nėra numačiusi basinoje taikos konferencijoje laikytis dabartinių
Lenkijos sienų.

„Nuosekliumo žymis" rodo Austrijos politinio gyvenimo raida.
Praplestant Dr. Beamerio vyriausybei, kurioje komunistams išs. teko
2 vietos ryžosi pripažinti JAV vyriausybę, tačiau su sąlyga, kad
demokratiškai rinkimai įvyks ne vėliau kaip š.m. gruodžio mėne-
si. Londonas tuoj pabėžė, kad ir D. Britanijos vyriausybė yra pa-
siruošusi pripažinti provizorinę Dr. Beamerio vyriausybę visai
Austrijos teritorijai. Ta proga pabrėžiama, kad administracinė sąjun-
gininkų komisija Austrijoje veiks ir toliau.

Demokratėjimo reiškinių yra Argentinoje, Ispanijoje, Portugalijoje
ir Japonijoje.

Užeta demokratinių sąvokų interpretavimo vyriausybių
reprezentatyvumo ar neprezentatyvumo aiškinimo ir rinkiminių temų
nagrinėjimo - nuolat komentuojamas atominės energijos klausimas. Po to,
kai spalio 9 d. tuo klausimu pasisakė JAV prezidentas Trumanas ir D.
Britanijos ministras pirmininkas Attlee, pareiksdami, kad atomi-
nės bombos paslaptis nebusianti tuo tarpu išduota, lygiai po savaitės
tės anglų lordų rumose prasidėjo plačios diskusijos dėl atominės
bombos ir epskritai atomo energijos panaudojimo. Ta proga pareikšta,
kad dabartinis pasaulis reikalingas eilės pataisų, jų tarpe ir
teritorinių, ir kad pasaulio tautos turi pagaliau atsiskirti nuo
prievartos taikos.

Priešsavaite prasidėjo Anglijoje darybininkų streikas
atslugsta. Reuterio pranešimu ošis streikuojančių darybininkų spalio
18 d. pradeda darbą. Vietoje streikuojančių darybininkų tukstantai
kareivių dirba iškreivimo darbą.

Prieškelėms dienas Paryžiuje atidaryta tarptautinio darbo biuro
konferencija, kurioje dalyvauja 50 valstybių atstovai, tebeposėdžiu-
ja. Tuo pačiu metu Quebecke (Kanadoje) posėdžiauja nauja organizacija,
ieškanti kelių maitinimo ir akie problemos išsprendimo. Joje daly-
vauja 45 valstybių atstovai. Sovietų Sąjunga šioje konferencijoje
dalyvauja kaip stebėtojas. Konferencijoje buvo deklaruota, kad jos
uždavinys - rūpintis pašalinti skurdą, badą ir vargą. Pirmoje vietoje
teksia susirūpinti maisto ir sveikatingum klausimais. Šios neperovės
pašalinti įmanoma tik esant darniam veiksmui, todėl visse pasaulis
turi būti traktuojamas kaip vienas ukinis viendotas.

"KARAS NEIŠVENGIAMAS"

Mieste W. esančių išvietavintu esmenų atovyklą, kurioje gyvena daug
lenkų, lietuvių, kiek latvių, estų ir ukrainiečių, paskutines savaites
"su specialios pūšijam" pradėjo lankyti "dišakosios tėvynės" pareigūnai.

-9-

Negavęs reikalingo leidimo ir niekenc nelydimas tos šalies aukšte rango kariškis spalio 7 d. įėjo į stovykloje esančius ukrainiečių namus ir pradėjo ten ginčytis. Gincai baigėsi apsikūmščiauvimais. Ukrainiečiai reikalavo, kad "svetys" atuočiau apleistą namus. Šis jų neklausė ir toliau tęsė barnį bei mustynes. Ukrainiečiai pasiskundė stovyklos komendantui (amerikieciui). Šis atsiuntė policininkus sutvarkyti nekviestą svetį ir triukšmadarį. Pastarasis policijos neklausė (sako, kad jis buvęs nevisai ~~xx~~ blaivus) ir su šiais pradėjo ginčus. Prancūzai, jugoslavai ir lenkai policininkai priversti buvo atimti iš jo ginklą, jį apkūmščiuoti ir įmesti į karcerį. Bet ir čia jis nenusiramino: jis ėmė daužyti šaltosios duris ir langus. Paimformuotas apie tai stovyklos komendantas pakvietė ugniagesius (Ugniagesiai šioje stovykloje lietuviai) ir liepė jiems į pilti į tą karcerį du kub. met. ru vandens. Ugniagesiai vandens nepagailėjo ir įpylė, gal, du, gal tris kartus tiek. Vargėdas kalinamasis priverstas buvo ~~xx~~ karškakartis ant palangės. Kai šaltas vanduo sumazino kalinio karštį, jį išlaido. Išėjęs iš karcerio, šis kariškis nusikeitė ar pareiskė: "Esli tak, to voina neižbiežna" ("ei taip, tai karas neišvengiamas").

K R O N I K A

W ū r z b u r g a s . Švedijoje einąs laikraštis "Latvju Zinas" 1945. IX.12 Nr.35 raso, kad visų trijų Baltijos valstybių pasiuntiniai savo metu yra įteikę platų memorandumą penkių užsienio reikalų ministerijų konferencijai Londone. Gausiais argumentais paremtame memorandume prašoma atstatyti nepriklausomą Baltijos valstybių gyvenimą.

W ū r z b u r g a s . Tarperorganizacinė komisija paskyrė 40 stipendijų studentams, studijuojantiems Prancūzijos universitetuose ir aukštoje mokykloje.

A s c h a f f e n b u r g a s . Aschaffenburgo lietuvių stovykla perkelta į Bothenfelse miestelį prie Lohe/Main. Stovykla įsikurė pilyje. Šioje dabar gyvena vieni lietuviai.

D e t m o l d a s . Sąjungos Valdyba papildė Detmoldo apygardos valdybą keliais naujais nariais. Dabar apygardos valdybą sudaro: pirmininkas Dr. J. Veimonas, vicepirmininkas M. Krikščionas, sekretorius kap. Z. Raulinaitis, išdininkas adv. V. Užupis ir narys S. Malinauskas.

K e m p t e n a s . A. Kerlito "Anglu kalbos vadovėlis" & (sutrumpinta leidžia) rotatoriumi išleistas jau antrą kartą. Rotatoriumi spausdinti vadovėlius brangiai atsieina, tad ir šio kaina aukstoka.

D e t m o l d a s . "Litvaras" išleido kišeninį skautų kalendorėlį "Budėk".

H a m b u r g a s . Čia projektuojama įsteigti Pabaltijo universitetą. Vyksta pasitarimai.

W ū r z b u r g a s . Würzburgo universitete jau pradėjo darbą teologijos fakultetas. Į jį įstojo keli lietuviai.

W ū r z b u r g a s . Paštas jau pradėjo veikti visoje amerikiečių zonoje. Anglų, zonoje, kaip žinome, paštas taip pat jau veikia.

A u g s b u r g a s . Augsburgėje pradėta leisti savaitraštį "Žiburiai". Spalio 12 d. pasirodė antras numeris.